Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Articulus 3tius

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

domicilii autq; tale: certum autem ergo nemo subiacet legibus, ubi fouet
fortitur, dum ge vagi multibi domicilii aut qui tale habent, multi etiam foro
seculari subsunt; adeoq; etiam legibus secularibus non tenentur nisi fami-
dem, quia ratione generis delicti, rei, et etiam interdum ratione originis: Jeni
tri tenentur legibus Comitatus regni Daniae, territorii et dominii, quae ubique
etiam introducta est, autem Vagabundi cum quibus studiis in Hyland, locum
Dno. si qui delinquerint punirii point, qd. sufficit ad hoc ut bonum bonum in
suo flore aferuet, et eximde mit Personae fundentur, atq; hoc de
obligatione ad certos personas universaliter dicta sunt.

Articulus Octavus.

De Cessatione, abrogatione, interpretatione Consuetudine et dispensatione Legum.

Ultimum tandem superest, praemittitq; huic tractatui de legibus articulum
nicht oamq; in quo quo ad antecedentia deliberari videntur, breviter quid
sed subiuncta exercitia, sit autem 5. quae in instituto in hoc articulo examinanda
veniunt, unde 5 et eis sectae distinguimus. in quarum 1. quid de cessatione,
et abrogatione, in 2. de interpretatione et Epikeia, in 3 de consuetudine
in 4. de dispensatione, et denique in 5. qui in supplemento de privilegiis
tractabimus. sit iam.

Sectio Prima

De Cessatione et abrogatione Legum.

Legem cessare in genere dicit, qd. omnis obligatio legis sive abrogatione
sive dispensatione sive aliunde tollitur, et quia hoc tolli ipse debet de
cessatione legum tractare dici potest, sed sub hac generali cessatione ipsa

in presenti non agimus, quin potius indagamus, qua ratione lex, per defectum motivi subsequo lex lata est, obligare desinat? Cui materiam de abrogatione legis addidimus, quo brevius materiam explicaremus. Sit.

194. Assertio 1. Etsi quando finis adeptus adeptus cessat, cessabit etiam legis obligatio, tamen si finis legis adeptus cessat tantum in particulari, non eo ipso cessat obligatio legis lata communis. D. Gra. pecor. Cap. autem 1. partis est, quia lex omnis instituitur ferat, debet habere finem ipsum rationabile et inservientem ad bonum commune ita ut ubi finis ipse non est, lex etiam esse non valeat, atque quando finis adeptus et adeptus cessat, finis institutionis non est, et proterea ubi finis institutionis non est lex desinit, quemadmodum quando finis adeptus adeptus cessat, etiam legis obligatio cessat. Cessante causa adeptus cessat effectus ut dicit in capit. Cum cessante de appellatis, quod onomine verum est si causa adepta adeptus cessat, atque cessante fine legis adeptus adeptus, cessat causa legis adepta adeptus: quo etiam cessat eius effectus qui est obligatio. Proterea caeteris presumitur lex a legislatore constituta, quemadmodum bono communi necessaria sit aut quidem, atque in longum poest lex esse necessaria aut quidem bono communi, quamquam finis legis adeptus adeptus non cessat: cessante quo legis fine adeptus adeptus, lex non amplius presumitur a legislatore constituta: sicque cessante fine legis adeptus adeptus seu in universali, cessat etiam ipsa lex obligare.

195. Cap. 2. partis 1no. assumi poest ex ipsa propositione, quam jam ante proposuimus: caeteris lex a legislatore presumitur quia obligans constituta, quemadmodum bono communi necessaria esset aut quidem, atque quamdiu finis legis adeptus adeptus et in universali non cessat, lex eiusdem bono communi adhuc necessaria est et quidem: quamdiu finis legis in universali non cessat, sed cessat tantum in particulari, obligatio legis non cessat sed presumitur etiamnum quia obligans constituta lex. ma. facile quidem dum finis legis explendi, oni. autem ex hoc satis elucet, quod quamdiu lex per subtractionem totalem Cap. seu finis universalis non cessat prestat publico bono eius observatio

bum, ut Cives, q̃ legum observantia assuefiant legi magis obsequiosos Venerari, et superioribus facilius obedire, tum ne facile subditi occasione quorundam pro-
bestu cessantis legum cão in particulari pro libitu suo lege transgredendi.
ratio è 2do. quia regula Comis Condit manet in sua Virtute regulae, quodiu n̄
cessat ea regula Comis, atq; etsi finis legis adeqte in particulari casu cessat, q̃ hoc
tn̄ lex n̄ desinit ee regula Comis: qo etia n̄ obstante q̃ finis legis adeqte cessetur
particulari casu, lex tn̄ manet in sua Virtute obligandi. n̄ autem maneret in
sua Virtute tota obligandi si vel in particulari tm̄ cessaret obligare: necesse
è qo ut etiamnu obliget omes et singulos, si enim omes et singulos obligaret.
et hoc ratio a fortiori militat, si finis legis adeqte n̄ cessat sed partialis tm̄
et hoc è, q̃ etsi aliquis sine originali peccato nasceret ad instar Virginis inton-
tonsinata, tn̄ ad suscipiendu baptisma teneret, quia q̃ baptismatis zelus è
finis, ipso obluere originali macula, 2do ingressu in Ecclesiam obligamur
qo tdem puer n̄ teneret suscipere baptisma, teneret tnd illud q̃ 2do. demum
q̃ modo dicta nolo infalari, qd quoq; q̃ cessatione finis adeqti in particulari
casu etiam possit tolli obligatio legis, q̃ benigna voluntas legislatoris interpretabe
quo Epikeia dicit, qua sci. praeter ea circumstantias coniecturet, q̃ legislator ad
tale et tale casu legem suam extendi noluerit: at hoc è legis obligationem
tolli q̃ Epikeiam, et autem q̃ cessatione de qua assertio loqt. sed hoc de cessatione
legem sufficient.

Assertio 2: praesertim quia q̃ legislator sua et superior lege inferiori abrogare, 196.
Satis etiam sine ea, quam tn̄ licite id fiat, et iusta ea interest necessitate è.
ita contra DD.

Et ratio 1. partis è quia 2do Legislatores
q̃ quos cãs res orit q̃ casu dispensatis: a quo qo lex orta è, ab eo dispensari et
tolli item potest, si tn̄ ipse suo nomine et longum spatio lege tulerit, quicum
ministerialis tm̄ legem condit, facile patet, quia ad q̃ sen statuit neq; q̃ se
infringere potest. 2do. nulla lex aliter obligat nisi et legislator ea determi-
nat, qui legi obligatio pendet a voluntate legislatoris, q̃ ergo, proinde è, q̃ si
legislator lege dolositer n̄ obligare statuerit, ea ratione omni obligandi in illa est.

et hoc etm extendit ad legislatorij successore, qui pp aequalitatem potestatis,
et nij successij ad moralitatem antecessore legislatorij censetur, et p electione
aut attributione in eadem iura, qbus prior gaudebat, ingreditur, adeoque suum prior
legem validè abrogare voluit, ita potuit et eius successor, et à potiori potest
superior quo ad ij, qui valdati enim superiori subiecta è voluntas inferioris, neque
inferiori in legum additione gratiam facultas, nisi qtm superior eam ei tribuerit,
qualiter ad voluntatem superioris habitus ex inferiori pqd petet ex da parte offerti.

197. 3tio parti, qd tnd hoc ut iuste lege revocentur, requiritur iusta causa,
ratio è, quia qdcumque p legislatore aut superiore utilitati Comi derogat
tantumque id qdqui dicitur agit, è enim superiorum naturali obligatio Communitatis
promovere, atque qdcumque sine iusta et rationabili causa lex revocatur, p superiore uti-
litati Comi derogatur, cum enim de ratione legis è ut in bonum Comi ferat, necesse
è, qd lex bonum Comi promoveat, qdcumque autem id qd bonum Comi promovet, sine ra-
tionabili causa tollitur, patum è quia utili Comi derogatur; legis, qdcumque sine
rationabili causa lex abrogatur, illicite agitur, proin ut legis abrogatio iuste fiat,
necesse è ut iusta causa intervenit: et haec ipsa illicitudo sit vel mortalis vel
venialis, pro ut fuit p abrogatione legis sine iusta causa facta bonum Comi nocet
vel gravitter vel leviter.

198. Profunt autem leges dbq modij abrogari, nmq p expressa revocatione quoque
novo subditis imbutatur applicata. 1do. p attributione novae legis prioti
repugnantis sed hic attendendum è omni priori lege addita sit clausula nisi p
aliam posterior expresse derogetur, de eius in lege subiecta afferendum è, an prioris
legis expresse p clausula gmda sit in particulari sive in generali V.g. non obstante
quamcumque alia lege derogetur, an vero sine ulla alia clausula derogatoria
lex subsequens tmgatramitatem prioris. Si p clausula prioris expresse derogetur, ad-
vertendum è inquit Sanchez dtis. 7. Sect. 2. n. 13. tam in clausula derogatoria
sufficiens qpro reddatur prior lex, quia cum legis abrogatio sit adiosa quizd ex-
cetera à iure Comi, restringda ~~eum~~ potis erit qm amplianda, unde in dubiis

stendum ē pro lege quo qui iure suo possidet, nisi sit revocatio abrogatio privilegii
et iuris communis, non solum abrogatio extenda erit favorabili, ut poteris ad observantiam revocat iure communi; cum observantia expetit reipublicae ita tamen cum
quo agentio. Id sincere nulla clausula expressa derogatoria addita sit, ut prius
lex posterior priore abrogat, sublata ut derogat, et duo quamvis ad invicem con-
silium pondunt, etsi expresse adinvicem gravantur, ambo in suo vigore consistunt, in iis
autem quae posterior priori expresse gravantur, priori in posteriore derogat, quam
legislator leges suas sibi profuturis, adeoque priori derogare tenetur, etsi in posterio-
rem illa ~~contra~~ inferat, in aliis autem abrogat, deducta ex communi regula
iurisperiti quae etiam habetur in lege proceptu de appellatione in hoc verbo quod in
posteriori lege specialiter in specie expressum, id veteribus legibus constitutum, derogat
videtur et intelligendum. ubi in specialiter expressum illaque specialiter derogatum sine
in clausulae sine in negotiis illitatum.

Sed in adventendum quomodo dicta tum ~~et~~ intelligenda quo prioris legis Florentiae, 199.
nautum quo et particularis quoque constitutiones, quae in derogat in legis posteriore etiam si
fuerint universales, nisi de iis fiat expressa mentio in clausula revocatoria, ut
habetur expresse in Capit. 1. de constitutionibus in 6. quod totum ~~ad~~ definitione pro plenioris dilucida
intelligentia dixi, et autem huius rei: Quia Romanus Pontifex, Quinta ad in
ferendo rectoris sui consulta Urbis constitutione quendo posteriore, priore quoque de
ipsa mentione in faciat, revocatione nolit: quia tum locorum specialia et personarum
singularium quae tudine et statuta 1. cum ~~et~~ facti et in facto quae ~~et~~ facilius
facilitate ignorare, ipsi alum tum ~~et~~ habebia in constitutione ~~et~~ generaliter dicta
nisi expresse caveat in ipsa in illaque in alio derogare, ita cit. capit. quae
Caritate data diuturna serie sui diluitat, ut plurimi in profanti obligatione
reflicere in queant: Ubi quisque modo quo leges abrogari possint, et ignorantiam
quae tudine, de qua in pactis maxime fieri et plura dicemus. Finis.

Lectio 2da.

Interpretatione legum ubi congesser
de Epicikia Iuris.

200. Legum interpretatio est sensus et verborum legis quoad per aliud declaratio, et ut ita dicam legalis quidam modus sciendi; fuit enim modus sciendi Lob manifestant ignotum per notius, ita ignotum legis sensum per notius declarat interpretatio legis, et hoc interpretatio quomodo ut ipsa sit fieri debet, hoc sectae declarabimus, adjecto brevi notandum est, quod alia lex dicitur communis, alia limitans, alia exorbitans, alia corrigens ~~collidens~~, et iterum alia favorabilis alia odiosa. Communis est quae verbis et sensu cunctis quibus est et est de jure universorum. Limitans est quae illud quod in communi proviso restringit, ut interdum casu locum non habeat, Exorbitans est quae a communi lege ob favorem cuiusdam vel personae aliquid eximit, et aliis etiam non penale sunt privilegium: differunt quod lex limitans et exorbitans, quod limitans a sua communi certum casum tantum sine restrictione ad personas, extra exorbitans non casum aliquem sed certas respicit personas quas a legis communis simpliciter eximit. Lex corrigens est quam iuris communis vel in toto vel in parte derogat, unde dicitur corrigere quasi illam corrigeret et aliud deleret, Lex favorabilis ea dicitur quae a legislatore pro in favorem alicuius lata est, huiusmodi lex est de libertate et immunitate ecclesiastica, quia quoad in favorem status clericalis et Iulia lata iudicat: lex autem odiosa ea est quae in malum odium, detrimentum, poena (ut statuta est, qui est lex excomunicationis pertinere clericum, et alia leges penales, sed tamen fieri dicitur, quod quamvis omnis lex penalis facta videtur quod talis est, et odiosa, non tamen vicissim omnis lex odiosa sit penalis et patet de irregularitate quae odiosa est attamen sine ullo delicto incurri potest: an autem lex quoad odiosa et in malum in odium lata, an vero sit favorabilis, Colligi debet ex mente legislatoris.

201. Legum interpretatio varia est, sic nomen dividitur in authentica, usuale et doctrinale. Authentica sicut obtinet vim legis, ita etiam non aliis nisi ab ipso legislatore, aut cuius legislatore demandata est, fieri potest, cuius demum est legem authentice interpretari cuius et condere ex leg. 9. et seq. Cod. de legibus. Dixi aut cui per legislatore demandata est, sic ego cum vicariis cura pastoralis summo Pontifici in Petri persona fuit attributa, ipsi etiam quoad interpretari iura divina, et hoc quod Pontifex in eo declaravit, tanquam firma et authentica interpretatio haberi debet, et hoc interpretatio alio

nomine Dei generali, generali quoque interpretatione legum, legum genere indicatur
gloria. Usualis ea est quae sumitur ex moribus et consuetudine populorum, optima
quoque legum interpretatio est ipsa observantia legum consuetudo. Doctrinalis illa in-
terpretatio Dei, quam scholastici sanxerunt SS. quae si fuerit concordantia, vim legis
obtinere videtur, alium quidem ordinem docti legum figurare decernunt, legislatores ex vo-
luntate cunctis meritis profuerunt: quo autem SS. sibi ipsis in explicando obtrudunt,
legis firma interpretatione non sanxerunt, adeoque nego legem, ipsa tamen ex ratione rerum
interpretatione cuique consuetudo apparente illegitimet.

Doctrinalis ipsa interpretatio subdividitur in declaratoria, quae theorica, et
more exclusiva. Declaratoria est congrua verbis et sententiae quae verba
verbis expositio, et hoc ut recte intelligatur, observanda quoque veniunt primo ut
mens proprius quam verba legislatoris inquirat, nam lex 19. ff. de legibus dicit sunt leges
non ex earum verbis tenere sed vim et potestatem. et capit. cum. de regulis iuris
in sexto habetur quod in comitatu in lege, qui legis verba quantum extra legis nihil vol-
tate. et ratio est quia mens legislatoris est ipsa omnia legis. secundo personae et fini
seu ratio legis pro quem lex data est nam in capit. illatum de V. S. ex Hilario dicit
illatum dictum ex eius est assumenda dicti, quia non sermonis res, sed res est sermo
habetur. et ratio est quia sicut legis cognoscing aperta via ad mentem legis-
latoris inveniendam tenemur: et idem observandum est tertio quoque in V. S. tunc dum
aliquis ponatur in gravia, quae dum exinde iniuria alterius aut damna innocentis aut
aliud huiusmodi non sequitur, aut lex ipsa inutilis et illusoria non redditur, nobis proferenda
legis equitate procul dubio a quo ad impetrandum sensum legis est intelligendum. quod si
contingat ut verba legis duplicem sensum faciant, unum naturale et quod habeat ex gra-
matuali significatione, alterum vero legale quemadmodum ex fictione iuris, aut eius modo
legis, puta nomine filii poetae illegitimi quae naturalis, quae legitima, quae adoptiva,
reficiendae et ejusmodi non sit an odiosa an favorabilis, et si sit odiosa strictae sum-
enda sit verba legis, si vero favorabilis assumenda sit latae; legis omni odiosa sit
strictae interpretatio, et extra genus ac gramaticale sit verborum tenore, quae dum
in ipsa lege aliud certius intelligitur, intendendum non est, extra legem favorabilem sit

amplo interpretatur, et si quandoque sub verbo legis poenae suae invidiae suae grammaticalis illegi, ad illud favor legis detrahendi, nisi expresse aliud ex ipsa lege mandetur, itaque sub nomine filii in favorabilibus illegitimi et adoptivi, sunt nomine Clerici venuntque personae Ecclesiae et Deo dicatae Religiosi et novitii, Moniales et extra in odiosis non venunt nisi proprii filii, Religiosi professi aut Clerici presbyteri &c.

Verbum

207. Comprehensiva doctrinalis interpretatio illa dicit quando verbum ~~[illegible]~~ legis extendit et ad alia quaeque, ipsam adequat ratio identitatis lex respicere presumit mentem legislatoris. Dicit autem comprehensiva, quia non ad illud solum respicit quod in lege expressum fuit et ad id, quod est conditatis ratio in mente legislatoris presumit et non verba legis comprehendit, et hoc interpretatio procedit quidem in utroque non tamen in odiosis sive favorabilibus magis in favorabilibus attendenda est, quam in odiosis, sicuti quibus vero favorabilia amplo sunt interpretanda. Mere extensiva dicitur interpretatio tunc ea est quando ad ipsam ratio extendit lex quoad ipsam aut casum qui ratio verbis legis mente legislatoris in lege eiusdem distinct, et hoc sine mente legislatoris, ut tunc in quia non obligat, quia aut ipsum dicitur, lex ultra mente legislatoris non obligat: quod tamen hoc interpretatio in iure civili praeter omnis, et ut dicit D. Gonzalez Reiffenstuel, ubi casus in iure aliter non invenitur expressus, quia ubi alia legis determinatio non est, ratio aequalitatis legis ex alia lege supplet. Sed haec arcana legum interpretatione nobis dicta sufficiant.

209. Superest ut summa quaeda de Epikia addam et autem Epikia benigna legis interpretatio iudicio aequum et bonum dictorum casu aliquo particulare ex mente legislatoris ob suas circumstantias penitus his lege universaliter expressa non attineri aut collegit ex titulo 5. Eth. C. 10. Dicitur aequum et bonum sicut Epikia est emendatio iustitiae legitimum lex quidem universalis est, fieri autem non potest, ut de omnibus universaliter recte dicatur, sed lex id accipit, quod plerumque non ignorant omnes, et est nil omnino lex recta defectus autem non in lege, nec in legislatore, sed in casu

naa: etenim omnia rerum earum, quae sub actione cadunt naatalia e: cum ejusdem quidem universaliter loqui, in his autem proprie et universale quidem audit, et recte se habet, ut ea praetermittere, quae legislator omisit, atque pauca absolute tantum, emendet defectum, quod et ipse legislator, si adesset, hoc modo diceret. Ita Arist. ex ipsis habet, quod quoque ob circumstantiam universalis aequitatis ratio exposcat, ut quae verba legis secundum mentem legislatoris agantur: cui assentit S. T. hic q. 96. a. 6. et q. 120. a. 1. unde Caietanus dicit, quod Epichia est directio legis ubi deficit jus universale. Cum habet Epichia jure tum in legibus obligantibus, unde generaliter loquendo Epichia locum quando lex universaliter lata in casu particulari ob intervenientem circumstantiam ita redditur difficilis, ut moraliter quis profitere possit legem illa actuali circumstantia non respexisse, et eo casu latae legislatorem noluisse: in legibus quoque irritantibus Epichia locum habet, et ideo vinculum S. non valet matrimonium clandestinum contentum inter personas legitimas, neque destitutae solemnis forma >. Legibus, tales enim leges probitate reficiant uniformitate actuum. et ex his etiam ea quae de Epichia dicta sunt patent.

Sectio 3tia
Consuetudine.

Consuetudo ex S. Isidoro l. 5. Etimol. c. 3. et habet in capit. consuetudo dist. 2 ex. 1. dicitur quod sit ius quaddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, dum deficit lex, vel etiam dicit potest cum Alphonso de Legibus Hispanis quod sancitur ius non scripta quod ex longo et diuturno usu oritur habet. Dicitur ius quidem et lex et vim generis habet, consuetudo enim postquam fuerit legis ratione obtinet ut ex S. Aug. docet S. T. hic q. 97. a. 3. in argumento sed contra dicit: sed contra est quod Aug. dicit in Epist. ad Casulanum mos populi Dei et institutiones maiorum pro lege habenda, et si pro varietate legum divinarum ita et generatione consuetudinem Ecclesiae ceremoniarum coercendi habet hoc S. T.

similis consuetudo legis ratione tenet: sed loquor de consuetudine iuris, unde sciendum est quia consuetudo dividit in facti et iuris, consuetudo facti est uniformis frequentatio actuum liberorum adeoque similis contractus probatur et hoc quo ipsa consuetudo iuris constituit, extra consuetudo iuris est qui scilicet et constituit ex uniformi frequentatione actuum liberorum, et sic excluditur praeter illi diuturnis moribus et tacito populi consensu introductis, de hac quo dicimus quod vim legis obtinet, et legis variat effectus obligatus, unde cum lege convenit, sed etiam dicunt esse lege, non solum quia ex contractu scripto aut viva voce traditur, sed etiam quia voluntate principis fuerit constituta, dum extra consuetudo moribus populi introducuntur. Dividit autem hoc iuris consuetudo in consuetudinem extra lege, praeter lege et secundum lege, omnis enim consuetudo vel habet lege sibi contraria, et sic est extra lege, aut nulla fuerunt lege, et consequenter est praeter lege, aut denique fuerunt lege constituta sibi conformes, et sic est secundum legem, non est dubium quia hoc ultima consuetudo vim legis obtinet, quia ipsa legis constitutio firmamentum est consequens, sed de aliis duabus predictis dubitatur, quae ratione pro lege constituant. pro quo sit

206. Assertio non solum consuetudo secundum lege sed etiam ea quae est praeter aut omnino extra lege, contra figit, et sine facili periculo observari contingit, quia vim legis obtinet. Est sententia communis D. F. nec satis aliqui difficultate secundum partes, de consuetudine secundum lege, dum sic sit affirmat quod et robur legis secundum dicit in ea quia lege firmantur cum moribus etenim probantur. de consuetudine etiam praeter lege facile patet, de ea enim quae dicit verificari, quod lege 3. §. ff. de legibus habet in hoc verba: seu ea quae longa consuetudine approbata sit, et non semel plurimos observata veluti tacita civium conventio non minus quam ea quae scripta sit iura tenentur. hinc consuetudo praeter legem iuris constitutiva contra opponitur, et hoc pars magis sit propter quod

etm consuetudo extra legem vim legis obtinet, si enim ea quae è extra legem vim obtinet legis, quare non videtur, quod ea quae è praeter legem legis non habent rationem

Ut ergo ait, quod consuetudo extra legem vim legis obtinet si sine peccato removeri debeat id. consuetudo rationabilis vim obtinet legis, ut Baiterus 207.
capit. Cum dicto de consuetudine, atque etm consuetudo extra legem non est rationabilis: quod etm consuetudo extra legem non est obtinere vim legis. nam habet in cit. capit. ubi pontifex ait licet etm longaeva consuetudinis non sit finis auctoritas, non tamen è usque adeo valitura, ut vel iuris positivi debeat praeiudicium generare nisi fuerit rationabilis, et legitime sit prescripta. igitur si fuerit rationabilis et legitime sit prescripta, iusta mente contingit consuetudo usque adeo valitura, ut etm iuris positivi praeiudicium generet. omnino inprimis ex eodem textu deducit, quia si ibi pontifex non huiusmodi consuetudine rationabile dari posse credit, ex ipso, quia si hanc iuris positivi derogari posset. ergo ibi consuetudo è vere rationabilis in quam tota contra sine peccato moribus suis agentibus, fuit enim si mouu disparentia boni comunis utilitas, distrahit ita si motu sine ratione non utilitas promoveat, quod autem sine peccato utilitas boni comunis promoveat, patet quia rationabiliter observatur: quod ibi consuetudo è vere rationabilis, in quam tota contra sine peccato moribus suis agentibus. atque non est etm extra legem dari consuetudo in quam tota contra sine peccato agentibus. V. g. quod lex penitus ignoratur, aut lex quae tollitur, sed postquam extra ea cum superiore fuit reclamatum, a superiore non omnino vigebat, ita ut de consensu omnium dicto sublata rationabilis presumetur, quo casu sine peccato lex non servatur, et extra ea consuetudo prorogatur, quod etm extra legem non est dari rationabilis consuetudo, et cum rationabilis consuetudo vim obtineat legis, ea etm consuetudo quae extra legem è vim non est obtinere legis.

Sed Quaeres an hoc dicta etm procedant quod proterve extra legem procedit, 208.
et sic facta peccaminosa, extra ea consuetudo introducitur, et R. cum distinc

vel enim superior sit lege sua ita protinus non observari, et connivet,
vel sit et urget ad observantiam legis, vel denique penitus nescit quid agit?
Si primum, teneo quod eiusmodi temporis prohibitis consuetudo sine peccato observetur,
et si, quo ipso expresse consuetudini illi derogat, vim obtinet legis, quia quod
superior sit lege non servari, potest urgere, et tum connivet non urget. Pro-
hibuit tacite eius observatio in abrogatione legis, aut ex sub additione tacita si
accedat populi, unde gravia consuetudo postea invaluit, quia rationabilis est
legis vim obtinet. Si vero superior sciat et urgeat ad observatione legis,
consuetudo vim legis non obtinet quidem inter tempus prohibitionis superioris ad
legis administrationem urget, si autem lapsus urgere omittit, de fide est, quod
consuetudo tunc vim legis non obtinuit, quidem quod consuetudo extra legem et
mente ~~superioris~~ superioris sit irrationabilis, quod si autem sunt ex tempore deveni-
erit, et de gravia violatione superioris omittit non affuit, sed bona fide
consuetudo prohibit, et sic ea consuetudo, quae sine non ipso peccato non rein-
tiebat, sunt ex tempore sed bona fide cohonestat et sit rationabilis, proinde
vim obtinet legis. quod si denique superior penitus ignoret legem sua non ea
accepta sed rejecta, a tempore quo bona fide in subditis detentio
superioris observatio prohibitis, iusto elapso tempore non consuetudine extra lege
prohibit: et autem tempus ineptum ad prohibendum extra legem civile totum
devenit, extra legem vero Ecclesiae 40. annorum, si bona fide et ex presumpt-
ione tacite observatio superioris hoc non servetur aut consuetudo prorogatur, si vero
hoc Ecclesia et improbet consuetudinem vetita Caym. immemorabile tempus
requirit ut potior consuetudo quam hoc habeatur. consuetudinis tum prohibitio ante
quam consuetudo est, tunc actus interveniat, ut ex iis quae de prohibitione in tract.
de J. et J. diximus deducitur.

fuerit aliqua consuetudine vim legis obtinent aliquo n, generaliter autem dicit 2. q. q. consuetudo rationabilis et legitime prescripta vim obtinet legis, sed qd ad hoc ut consuetudo vere rationabilis sit requirat, varii varia dicunt ego quid existimo qd si consuetudo secundum observatur, vere rationabilis est. ino. ut ipsa et tacito legislatoris consensu sit prescriptio, ipsa autem prescriptio erit, cum qd legislator lege fecit, et etiam ea n servari fecit, in quem poterit ad observatione compellere et tn n faciat, quem rationabiliter conniveat, autem ipsa contra agere ad omnes Respicit aut rationabilis prescriptio: non qui dum potest ad legem sua compellere, et lege sive rationabiliter prescriptis, et tn n compellit, quem rationabiliter consuetudine tolerat, p tacita commendatione contrarie videtur. qd autem ipse consensus requiratur inde erit, quia quidem tacito sed superiori consensu qd ipsa consuetudo statutum n possit fieri, adeoque ipsa contra agendo in ipsum agit. Ergo requiritur bona fides consuetudinis certum tempus facta nec interrupta propagatio consuetudo omnino contra legem et dicit capit. cum tanto. de consuetudine ut vim legis obtineat debet esse rationabilis et legitime prescripta, n autem e legitime prescripta aut rationabilis, qdo nec bona fides deficit, sine qua prescriptio n consistit dicing de J. et J. de prescriptione, aut inter tempus definito interruptio interveniat utibus dicta et: qo ce cibi. ut autem legimus de a toto aut saltem maiori populi parte praeter animo sede implicito contrario consuetudinis introducendo: si enim aliqui tn legi contraiterent, autem ex devotione rationis consuetudine legali et mundana populi aliqd agerent, inde talis consuetudo tam legi n obtinet, quia consuetudo legalis n provisio sed communis populi usus et moribus affinis, et qd ex devotione fit tm legem n transit. 4to requiritur ut ex ratione consuetudo mala n sit et servatur facilis, civium viribus et gmensurata, ecclesiae disciplina n relaxativa, licentia ancipiendi n probetur. ut Alexander 3. in concil. Lateran. generali celebrato anno 1179. c. 16. consuetudine rationabile definiens denotat, dum dicit

qd rationabiliq consuetudo sit quae rationi invalescit et saeculi congruit institutis, illa ergo consuetudo quae praefata et longe ea observata, legi rationi obtinet. et hinc breviter liquet qd nulla consuetudo quae in nos aut divina voluit, quia rationabilis esse non potest. obtinere quae forte in praesentiarum possunt, ex dictis etiam insuper solari possunt, unde ex speciali enervandi ipsam fides et hoc longum sufficienter de consuetudine concludo.

Sectio sexta
De Dispensationibus.

210. Angelus in sua summa Angelica verbo dispensatio dicit qd dispensatio est unius communis relaxatio facta cuiusdam cogniti ab eo qui in illo habet dispensandi. Cum enim condantur leges et canones et ideo iusta ordinem dispensare est alicui iniuria nec alteri petitur nisi superiori, proinde dicitur ab Ericksia seu interpretatione legum quae etiam a principibus fieri possit si eam recte cognoscat, et tamquam sublatae seu abrogatae, qua lex ipsa tollitur, si dispensatione omnino tollitur, sed solum efficacia legis ipsi coram relaxatur alicui eius obligatio. Quantum dispensatio vel totaliter vel partialiter, id est vel est relaxatio a poena simul et culpa, vel tantum a poena: si prius, totaliter dicitur, si posterius partialiter nominatur: alia ibi dicit nearia alia vero permissa, illa est quae fit pro aliquo demum alicui contra aut praeter morem imminente bono communi, et eam vel fieri spiritualis iustitia exposcit, nihil enim est aliquem de lege dispensare sine domino temporali cum soli domino deceat: permissa dicitur quae etsi ex causa fiat, ex eo tamen quod non fiunt bono communi damnum non imminet, ergo permissa non dicitur qui sine causa fiunt, sed tantum quia ex non facta damnum non imminet, ad ordinem enim dispensatione causa quoad rationabiliter relinquitur nearia ita, ut qui eam sine omni causa

dispensat, facile veniale peccat, quia sine causa dispensare videtur cum sine causa aliquis suo iure privare, videatur gravis legalem iustitiam servare, etsi non requiritur causa tam gravis in Ecclesia, sed sufficit ut mere sit rationabilis, unde pro gravitate iuris gravitas, etiam crescit causa, et extra dubium est, quod difficilius in iure divino quam humano dispensat.

Sicut autem faculta legis condendi alia est ordinaria alia delegata 2 ff.
ita etiam potestas dispensandi alia dicitur ordinaria et ea gaudet principes ipsi legislatores, eique enim est ligare et solvere canone inferior Dist. 21.
Ergo eius successori quia in ea vice succedit adeoque quidquid habuit ipse pacisc. et a priori ordinaria pacisc. etiam habuit superiori, quidquid enim inferior potestatis habet, eminenter illud superior denet, sed non diffusim, et idem si inferior sine iusta causa in lege superioris dispensat, irrita est dispensatio, quia ut ait Laym. in suiquodlibet de dispensatione tract. 2. qui sine iusta causa et temere in lege superioris dispensat, ita quia tale dispensatione potest esse vitio, ita mortaliter peccat si ex tali submortali obligatur, et hoc verum est si temere etiam peccat, temere autem non peccat quando causa rationabilis subest peccat, etiamsi in re interest causa illa aut firmare denent illa causa, non autem tenere arbitrari, dispensatione quidem peccare gravem, sed non esse gravem causa, quia causa revera subest vitae Laym. l. cit. delegata autem potestas alia est a iure, quae si in praetum gebatur non omnem sponsa sed officio, aequipollet ordinariae et habet l. 1. ff. de officio eius cui mandata est iurisdictio et capit. Abbas, quia Abbas de officio delegati alia est ab hac, quae fit modo pure quasi missus vel mandatis in favorem certae causae non personae, cuius non est, ut delegante motuo aut de proprio exquirat quasi fiat, integra est, sive causa non dum executai mandatis capta iuxta capit. relatum de officio delegati et hoc maxime subsistit, si ex dignitate sed a persona potestas eiusdem fuit delegata, quod si ex causa data potestatis habet cessari, si enim a dignitate data est ita, quia dignitas in successore

primat. capit. si gratiose et revocabiliter in beneficio, etiam semel tantum dispensandi donec revocetur prolongat. Si vero potestas eundi datur per modum gratiae in favorem delegati, et absolute sine restrictione ad certum tempus generaliter modo quodcunque exprimat, quia potestas dispensandi cum gratia fit et benefitium latae ~~dispensa~~ interpretatur et, quoniam ipsa dispensatio fit ad aeternam salutem personae requirat, strictae interpretatur et dignoscitur, quia ad aeternam salutem personae datur. Sic positis

212. Per modum assertum varia resolvuntur primo quidem, quod in legem naturalem nulla potestas humana dispensare valet, praeter Mahomet et imperiis Turcorum pontifex et in quem pontifex sibi specialiter non reservavit, etiam ei legati Christi ipsi hoc patent ex eis quae dicuntur de nuptiis 500 usque ad nuptias 500. exclusive obiter instituto de dispensatione legis naturalis agebatur. Secundo. quod papa potest dispensare in omni iure caelestium tam universali quam particulari quia etiam in canonibus apostolicis, quos apostolica auctoritate ipsi approbarunt et in eis Apostoli dispensare poterant, nisi ex potestate ordinaria. Ideo et quia papa et Apostolorum in omni potestate successor, dum ego successor legislatoris ab illa parte quo est ipse legislator, et dum in sit quia S. Petrus Apostolorum primus alique canonum conditores dispensandi potestate habuerunt in suis legibus, papa etiam Clemens XI: donec divina providentia in ecclesiastica et universalem Regimen successor in eis praefatis potestate ordinaria et dignitatis ex tota in caelibis dispensare potest. Sic quod papa etiam imperiis potest dispensare in praeceptis Decalogi et potest papa declarare quantum divina contenta illa praecepta se extendant ad talem et talem casum in quo tale et tale circumstantia geruntur ad eos in tali et tali casu deficere ratione legis, si enim pontifex hoc non posset videretur Deus bonus, sicut ait Richardus in 4. dist. 38. quia non dimisisset pastore super gregem suum qui posset consulere

obsequentibus et nevio expediendis, nec etiam poet. dici qd papa sit generalis
Commissarius Dei absque ipsis in plenitudine potestatis, cum et hoc qd de prudentia
et de tabula dici, extendendum et ad ea alia praecepta divina et historica et nova
legis, in quibus papa modo et non prius fuit in legibus nam non autem facit
et prius dispensare poet iudicat, sed quod ad universale regimen Ecclie
necessarium vindet, adeoque summo pastori venendum, ipsum autem ad regimen
Ecclie non videt necessarium, sed superfluum, adeoque summo pastori iure dene-
gandum sed de hac postrema omnes D. D. sacre theologie sacre canonisque con-
veniunt, papam etiam modo dispensare in legibus non et divinis
aliquibus et ad denegantibus ipsi aliquia capitula iuris canonici, quae tam de facti
et in de modo dispensandi loquunt: quia etiam qd pontifex modo in
lege non et divina dispensare potest ex conditione facti, colligitur, dum in vestri iura
mentis ita fecisse, quia etiam in conubio inter fratrem et sororem pontifex legitime
dispensasse: nam ut refert magistri verbo papa Eug. Fritzinger Florentini
in summa dicit se audivisse a viro digno, qd papa Martinus 5. sibi con-
fessus cum multis prudentibus viris in S. theologia et iure canon: dispensavit cum
quodam qui amiserat germanam suam in vecie, ipsi multa mala et scandala quae
evenissent si eam dimisisset, et quae evitari non poterant nisi sic dispensaret. sed
hic de potestate dispensandi papae congruente satis apparet.

Quinto autem papa in iuriti vel modo vel modo dispensare potest contra S. 213.
multis praet. Episcopi, quia eius iurisdictio a papa dependet, et ipso Episcopi dis-
pensare non possunt nisi ipsum eis quidem et quae papa sibi reservavit, qui
ex agit. Dicitur in ista glossa verbo missa de temporibus ordinationum Episcopi
iure ordinario non posset dispensare in legibus pontificis et quibusdam aliis
et ad huiusmodi quia in lege superiori dispensare de iure ordinario non queunt
inferiori, licitum tamen nisi dispensandi facultas aliqua Episcopis generali
lege concessa est ratione officii et dignitatis potestas enim iuriti sua dicing
quae alicui ratione officii aut dignitatis huius, ordinaria et quasi ordinaria: hanc
autem facultas Episcopalis dignitati in multis fuit attributa, et

simpl. legis tm sit mera ab Pontifice concessa, ita ratione sua libertatis
Ecclesiae clericis penitus reservata Episcopo, quamvis autem papa id a Divinis
iuramentis, votis, festis, et diebus, quod quia Episcopo dispensandi relinquit, votis tribus s. castitatis, voto sil. ingredien-
di religionem, voto petendi castitatis, peregrinationis in terra s. ad limina
Apostolorum, et Cathedralis ad S. Jacobum, quorum dispensatio papae immediate
reservatur: dispensare autem in festis et diebus jejuniorum ex consuetudine pastores
parochiis quoque, et tale consuetudine in Germania ex regula frequen-
tatur. 2do. potest Episcopus dispensare, qui ex omnibus Bullis ad casus dispen-
sationem egent, minus enim durum est, ut quis de obligatione vicinis Romam mittere
debeat. 3tio. ut notat Angelus verbo dispensatio potest Episcopus dispen-
sare in gradibus prohibitis in matrimonio quod impedimentum e contrario, et ad
papam in potest pertinere, neque separatio potest fieri sine notabili scan-
dalo sicut se se contulerit in mulieribus quae cognitae fuerunt a consanguineis
viri antequam contraherent matrimonium, optime tamen quod exceptis debet impedimentum
consanguinitatis in primo et 2. gradu, quod quia gratia non a summo Pon-
tifice potestatis relinquit. 4to. quamvis in Canone simpliciter
dicit dispensationem posse fieri, licet id expresse Episcopo non indicetur
quia potestas dispensandi ut figura e plenitudine est favorabilis, adeoque am-
plis interpretatur. 5to. potest dispensare cum clericis in quinque iure
Romano prohibentur, nisi in casibus expresse papae reservatis, et hoc quod
Comitis tradunt DD., absque inferior sit intendere, quod in ejus quibus potestas
dispensandi ordinaria, qui quis potest dispensare cum subditis, etiam potest
dispensare secum, superior enim subditis non debet esse deterior.

214. Quaeritur hic etiam resolvere in qua Ecclesia ordinaria potestate potest dispen-
sare efficiunt fiorum religiosorum, et ita docet Angelus loc. cit. sunt degnia.

sine recept dispensare in ~~esse~~ Novitio ut promoveat ad s. ordines Con.
Monachus dist. 77. et iusta hoc capit. qd bene notandum è quia ipsi
s. propositum qd Monachus et Novitius in omnibus poss. omnes ordines sine
litteratis quantis de Licentia sui prelati suscipere. 2do. possit dispen-
sare cum apostata Monacho ut possit ministrare et ascendere ad alios ordines,
nisi in Apostasia sit ordinatus, quia ad papam pertinet. 3tio. cum
illegitimo monasterium intrare ut promoveat Capit. j. de filiis presb. eorum
ordinandis. 4to. qd non assistant vel Eucharistiae sumant semel in mense Clemen-
tina j. de statu Monachorum. 5to. qd Monachus det in capellanum Curio
parochiae sui Episcopi et populi spiritus curandi. dist. 88. Con. j. et 16. q.
j. Capit. Doctos. 6to. qd Monachus habeat quia alia intra septa Monas-
terii. 18. q. 2. Capit. ~~unus~~ nubis. 7mo. in feminis libris et esu carnium sibi
et aliis monachis adaptato Monachus teneat dist. 5. Con. in mediocribus. vel Capit.
Carne. et Capit. nunquam. de statu Monachorum. 8vo. in irregularibus qm
quoscit requirendo Ordines in excomunicatis facti tn notitia et irregularitatis in
Ordines, in tn superaliis irregularitatibus sicut de iure Comi ut ex obtenti singulis
notat verbo Abbas. 9no. posit dispensare cum Monachis in votis factis
ante ingressum religionis ex glossa in Capit. voluit 33. q. 5. posit professus
autem nullus Monachus sine expressa licentia sui Abbatis votum facere posit
ut id singulis dicit verbo votum 9. 3. 10mo. posit dispensare in observan-
tiis regulae tenendis 20. q. vel. Capit. finali. Sed tn id non posit in omnibus
nisi autem posit fu consule sepe dit. Angelus verbo dispensatio 8. 8. ubi
simul de regula S. Pa. N. 13. nemo se sed curet erudite explicat, Cartha cum
et angustia temporis ut singula pona non potis.

Superest ut etm dicamus qd nonum valeat qd non valeat dispensatio vitiat ~~et~~ cum 2. 18.
esse ut non valeat, vel quia falsum narrat, qd obreptio dicit, vel quia verum
tacet qd subreptio appellat, dicit autem Bricolus se, qd si falsitas in narratione
motivum fuit et nisi facta est dispensatio data non est, se dispensatio nulla è

quia cessante motivo cessat effectus superioris dispensationis. Si autem motivum fuisset falsum autem tum fuit ut ceteris dare dispensationem, dispensatio valet sed tum penitus dicitur falsum quia durante causa motiva valuit legislatoris dispensationem generare. et similis est de subrepticia si id retineat quod quo dicta dispensatio nunquam fuisset, dispensatio nulla est quia motivum deest, si autem aliud tum retardasset non autem impedisset dispensatione, valet si sine prejudicio tamen servari possit. Caterum si causa dispensandi datae literarum tempore adfuit, non ita adest, cum a Commissario dispensatio facienda est dispensatio nulla est quia causa dispensandi tenuissent rationabiliter adeoque effectum valuit dispensantis, et similiter nulla est, si tequid causa subsistat quod Commissario ea opponitur, non autem subsistit causa dum superiorem dispensatio data est, quia motivum dispensandi defuit quod superior dispensabit, insuper non dispensat nisi cum volente, de quo dispensatio emanat. iure ~~[illegible]~~ etiam forsitan invita dispensatio superaviendo beneficio, qui retinuit quod unus ante eum habuit. in Litteris quibus dispensatio petitur ~~[illegible]~~ exprimenda sunt genus, vinculi cuius relaxatio petitur, vnde qui pro affinitate dispensatione petuerit, dum consanguinitatis vinculo innodatus est, dispensatione invita fuit. Quo gravitas vinculi tum ratione gradus, tum etiam alia impedimenta ut v.g. sit in linea recta an in linea transversali. Ubi. Dicit etiam notum esse quare petat dispensationem de quibus et alia in ordine ad dispensatione vide Richardum Strodeum to. 2. part. 2. tract. 4. c. 7. §. 5. vbi plenissime notat proxim petendi dispensationem, formula submittendi, diuitas eius oportet fieri titulus eius et alia necessaria opponit. Ad Coym. l. 1. tract. 4. c. 22. fructus disp. 6. de diversis notata Author et alia notitia ex angustia temporis pro hac obundant sufficiunt. his modo

Lectio sexta.

De Privilegiis.

Ultima hac tractatu de legibus fecimus de privilegiis inferebe explicuit, 216.
ne dictis nostris aliqd deest ex D. Thadi solitu, undeqsi pro supple-
mento hac lectio ex eis jam dictis, in qua, quo de privilegiis Comes
Ff breviter explicant. E autem privilegium ut dicit Angelus verbo privilegium
qdo alicui qd dicitur gratia iura, unde qsi privata lex dicitur ut patet ex ea
disse Corone privilegia si vero aliqd quedam qd sit prolatum in Come sine
prejudicio alterius sui proprie dicitur beneficium in privilegium. privilegium
aut aliud est reale qd fit. rei v.g. Civitati, dignitati, loco,
aut personis ratione loci aut rei tribuitur, et hoc privilegium eo usq; durat
quo res cui datum est perseat, nisi aliud in sua privilegii expressum. aliud
est personale, qd fit in loco sed personae inherente tribuitur, et hoc ex lege est
unum singulariter personale ut illud qd fit alicui vel aliqbus personis deter-
natis et expressis eorum nominibus geditur, neq; in alios nisi ex aliqua
gratia v.g. Ff de familia eorum redundat, v.g. dicitur de privilegio
ut in domo sua tempore interdicti solemnia celebret. alterum est comune
personale qd geditur personis non expressis eorum nominibus huiusmodi Ff privilegia
data minoribus aut omnibus. Aliud est corporale qd corpori
aut corporati alicui affert v.g. toti ordini. Solet alia ratione privilegia
distingui in tale gratia iuris et tale ultra iuris, quo posterioris illius bene-
ficium, sed cum antea dicimus beneficium non esse proprie privilegium, hoc
dissidio parum est attendenda nisi in hoc qd privilegium aliquid tale
seu illud qd est gratia iuris, cum sit exorbitans a iure, sit strictae in-

terpretatio, extra hæc finitum, sit quod lata interpretatione mereat,
nisi in malleris prouidicium tendat, vel scandali occasionem probat,
tunc enim referendum è quia odiosum, minus etiam ampliandum est, præsertim
motu principis, quinimo et ad instantiam petentis, ut docet Laym.
de legibus l. 2. c. 3.

217. Privilegia autem dare possunt quicunque et quomodo, affibulare et
legem facere possunt, eius enim è dispensare et à lege remittere, à cuius
arbitrio legum pendet obligatio: sed tu in odiosis privilegia suum for-
tiuntur effectum, non privilegium motu proprio quoque in odio suum
sortitur effectum, quam privilegiato immutuit, cum contra tenent SS.
et ideo si principem immutuit, revocet ad odio illum interpretatione
ordinaria vide Laym. l. cit. n. 9. extra privilegium quod in gratiam
petentis, altero vel procuratore gerebat, statim suum effectum for-
titur et ignorante eo qui postulavit, facilia enim concessio petentis
regulat restringere, quam iniqua privilegium illud emanat ab quo petebat
et id vel maxime locum habet, quo privilegium tunc indi petitis ipsi
meritis, personis ipsis petentis, exemplaris, laboribus et unde petentis quam
etiam aliud privilegium è ex mera gratia dantis, aliud etiam ex meritis
petentis, et iterum aliud è poest ex impositio futuro onere ut fiat
aliquid agat, et possunt etiam privilegia dari extraneis qui subditi
non sint, sic etiam potest Imperator extraneis privilegium dare præter iuris
Imperii vectigal non solvendi.

218. In explicandis privilegiis tenor et fata privilegii in primis servanda è

ubi clara sunt verba, ubi autem verba sunt ambigua ad mente potiqm̃ voluntatem
privilegii respiciendum est & credendum, et si fuerit gratia in bonum adeoq;
exorbitans et odiosum, strictè et interpretandum, si verò sit favorabile
et gratia in bonum adeoq; beneficium magis quam privilegium, amplè et inter-
pretandum ut supra diximus et hoc proximè, si questione quæ ad bonum omni
aut animarum salutem salubre spiretur. Cessant privilegia variis cessandi
modis quid ratione subiecta data est pereunte hinc si cui addit vita credendum
privilegium datur, in morte credendum privilegium expirat, ut est si tempus
pro quo datum est elapsum fuit. 2do cessat privilegium, quando de aequo ac
circumstantia fit inaequalitas, autem ipsius privilegiati mala delinquentia cadunt
inaequalitas sed dicunt arbitrari quia in hoc casu cessat absolute, sed non ad tempus
domini aut inquirendum, nisi est privilegium quod solum in usum amicitiæ, omni-
bus autem si in usum privilegium alius onerosa quando gratia ex professibus,
elapso fil. inh. professionis domino, et vicennio inh. absentia utilium omni
doceat Legum. l. cit. 3tio cessat privilegium si revocatur donatio, quo-
libera renuntiatur cui quibet privilegium, et hoc difficultate non est
ac in aliquibus auctoribus de hac mea probantibus fuit inveniri et illi jurant,
quo per examinando mea de privilegiis dubitis non morar, sed ad tempori
cantho et iusto vegro studiosos. 4. atio post exantlatos labores, atque
parcam non solum de privilegiis sed variata de legibus meam in honore
supremo divino potestatis, ejusque vicariatus Domini in oa creata humile
protestamur cuncta dicta et dicta infallibili Ecclesiæ judicio devotè
subjicientes finio.

die 26. Jun. 1715

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST